

מיכל פאר

ציורים

הילדים השתוללו ובקושי שמעתי את הנקישות של האיש הנמוך עם הציורים. פתחתי את הדלת. חיכיתי שיראה לי אותם. הפנים שלו היו של אחד בן חמישים, אבל הוא היה כליכך נמוך ובשקט יכולת לחשוב שהוא בן ארבע־עשרה או חמש־עשרה. לבעלי היה בטח מגיע עד לחוזה. בעלי גם לא היה טורח לפתוח לו את הדלת. הוא לבש חולצת משבצות מכופתרת עד הצוואר, נעל סנדלים חומים וגרב גרבי ספורט לבנים. על גבו היה תלוי תיק בד גדול ואפור, בתוכו סחב את הציורים.

הוא השתחרר מרצועות התיק, פתח אותו, והוציא משם ציור אחד, החזיק אותו מולי. הציור הסתיר את הפנים שלו והוא עמד כך, מצפה לתגובה. בציור נראָה עץ שצבעו אדום, משיר עלים אדומים, נדנדה וילד מחייך.

"נו, רוצה, גברת?"

לפעמים דופקים בדלת שלנו אנשים המציעים למכירה ביצים טריות, לפעמים תפוזים, לפעמים ספרי תורה, אבל אף פעם עוד לא הציעו לי ציורים.

"יש לך עוד ציורים?"

"עוד הרבה, עשרים." פתח שוב את התיק, אבל לפני שהוציא עוד ציור, אמרתי, "או

תיכנס."

הילדים רצו סביבו ושאלו אותו מי הוא.

"תלכו לאכול," אמרתי להם.

הם לא הקשיבו ונגעו בציור.

"תלכו כבר לאכול, אמרתי!"

הם רצו לחדר שלהם, והוא התיישב על הספה, מחייך. החיוך שלו נראה לי מוכר. "אני מצטערת, הם שובבים כליכך." לא ידעתי למה הייתי צריכה להציע לו להיכנס הביתה, למה לא הסתפקתי בציור האחד שהציג לפני. הרי יכולתי לשאול על המחיר ולהיפרד ממנו יפה. "תשתה קפה?"

"תודה, תודה, מים."

יצאתי למטבח ומזגתי מים לתוך כוס גבוהה.

"בואו כבר לאכול!" קראתי שוב לילדים, שהשתוללו בחדרם. כשחזרתי, היו כבר כל הציורים שעונים על הקירות ועל הרהיטים, גם את הטלוויזיה כיסה בשני ציורים. אז נשען גם הוא בגבו אל הקיר.

עמדתי במרכז החדר ובכת אחת הוקפתי בגן משחקים טובל בטבע ארום. נדנדות, מגלשות, סולמות. בכלום הופיע הילד. פניו ניבטו מכל ציור, שיחקו אתי.

"מי צייר?"

"אני", ניגש אלי, הציג בפני את כפות ידיו. שאריות צבע ארום דבקו לעורן. היו לו תשע אצבעות, הזרת בכף יד ימין חסרה, אפילו מילימטר לא נשאר משני הפרקים העליונים – רק גרם. איך לא שמתי לב לכך קודם?

"אני לצייר בקייב. אני לומד שם צייר גדול", נאנח. הפנים שלו נפערו כשנאנח. "בלילה לומד, אחרי בית חרושת. כל יום בוקר בית חרושת, לילה לומד, בוקר בית חרושת, לילה לומד."

הגשתי לו את הכוס. הוא החזיק אותה בימינו, הגרם קפץ כלפי מעלה. הוא קירב את הכוס לפה, לקח לגימה ארוכה. רצייתי שהגרם שלו יתיישר עם שאר אצבעותיו. איברתי את הסבלנות.

"פעם אחרונה שאני קוראת לכם, מוכן? אחרת אין אוכל ו..." צעקתי אל הילדים. הם יצאו חפויי ראש מהחדר, חצו את הסלון ונכנסו למטבח. יכולתי לשמוע אותם מתיישבים מסביב לשולחן, מצחקקים. אמרתי: "ושיהיה כבר שקט."

"ומי זה?" שאלתי אותו והצבעתי על הילד בציורים.

כבר לא הייתי צריכה שיענה לי. הוא הרים אלי את מבטו, מחריש. אמרתי, "ציורים יפים." היתה לי הרגשה שיכולתי להגיד לו משהו אחר, אז הוספתי, "כל הכבוד, באמת יפים."

הוא שתה מהמים, מנענע בראשו.

"כמה עולה כל ציור?"

"שבעים", אמר. "אבל..."

ציפיתי שיגיד אבל מה, אבל הוא לא אמר. הוא הלך בשקט לשולחן והניח את הכוס בקול נקישה, ריסק את הדממה שהיתה.

הילד הגדול יצא מהמטבח, התקרב אלי. הוא לא רצה לאכול חביתה. לא עוד פעם חביתה, אמר. נמאס לו כל ערב חביתה.

"זה מה שיש", הצבעתי לכיוון המטבח. הוא חזר, ובא גם אחיו ואמר לי, "אמא, וכששאלתי, 'ומה עכשיו?' השמיע מין פפפ כזה, הסתובב וחזר גם הוא למטבח.

הרמתי את ידי, נכנעת, "אני כבר לא יודעת מה לעשות, אני כבר לא יודעת..."

"מה לעשות", האיש הנמוך עם הציורים אמר וגירד את אוזנו באצבעות יד ימין. הסתכלתי אל מקום האצבע החסרה. רציתי לשאול אותו איך זה קרה לו. חיכיתי לרגע המתאים. "ותשטפו ידיים כשתגמרו, שמעתם?" אמרתי לילדים. "אני אקח אחד." הוא הביט בי. "אחד זה טוב, נחמד." הרים ציור אחד והצמיד אותו לקיר מעל הטלוויזיה. "אולי כאן טוב ציור, נחמד. רואים טיזי ורואים גם ציור," צחק. הילדים הציצו אליו מהמטבח, נרגשים. ידעתי שהדבר לא מוצא חן בעיניהם: הם רצו לראות טלוויזיה בלי שיסיחו את דעתם בעניינים אחרים. הם התלחשו, והוא הוריד את הציור מעל הקיר והחזירו למקומו.

"אני אקח אחד," אמרתי שוב, מדגישה את האחד. רציתי לבחור את הציור הראשון, זה שהראה לי עוד בכניסה, אבל לא ידעתי למה רציתי דווקא אותו. ואז חשבתי, מה אעשה עם ציור כזה בבית? הרמתי אותו והתבוננתי בילד. מקרוב הוא נראה אחרת: העיניים שלו היו גדולות, עצובות, בעלות גוונים שונים של כחול וחום. גם החיוך שלו נראה כעווית קטנה של השפה העליונה. אפילו את השיניים לא ראו לו. הוא התנדנד על נרנדת עץ כרוכה בחבלים עבים לענף. לפתע הבנתי שלא התנדנד בה מעולם. לא באמת. רק ישב עליה, דומם, קפוא.

הוא הצטרף אלי.

"אשה שלי ברחה עם ילד שלי. באנו פה מקייב והם..." אמר. "אולי את רואה אותו כאן?" עיניו נצצו לרגע.

הנדתי בראשי לשלילה. פעם, בתחנת רכבת בציריך, חיכיתי עם בעלי והילדים לרכבת לשדה התעופה. לפתע שמעתי קול בכי. חיפשתי מנין מגיע הקול וגיליתי אשה צעירה יורדת מרכבת ברציף האחר, ואיתה ילד קטן, בוכה. ביד אחת גררה בכוח את הילד, וידה השנייה אחזה בטלפון סלולרי, דרכו דיברה עם מישהו. היא לבשה חצאית חומה צרה, נעלה נעלי עקב מחורדות. לא יכולתי להבין על מה היא מדברת, הילד הביט בה כאילו כלל לא הכיר אותה. מוטרדת עקבתי אחריהם. כשסיימה לדבר עצרה לרגע, הרימה את הילד בזרועותיה. פניו פנו לאחור, אלי. הוא המשיך לבכות והכה בגבה בידיו הקטנות. היא הלכה מהר יותר ויותר, נבלעה בהמון, עד שנעלמה מעיני. רצתי בחזרה אל בעלי וסיפרתי לו, מתנשפת. הוא אמר שלא שם לב לשום דבר מיוחד, אמר שאני רואה יותר מדי סרטים. שכמעט החמצנו את הרכבת משום שנעלמתי להם ככה.

"בן שבע שניים חודשים," סימן את החודשים עם האצבעות. "אשה לא טוב כאן. לבכות רוצה מקום אחר. אין מקום אחר, אני אומר, אין. קייב לא טוב. אין כסף, אין עבודה. נגמר ברית מועצות בא עשירים לקח בית חרושת. קשה. קשה. אשה רוצה האמריקה. האמריקה טוב. לוקחת ילד ולברוח. פספורט שלה אצלי, פספורט שלו אצלי, והם..." ואז, הוסיף כמה משפטים ברוסית.

רציתי לשאול מה אמר, אבל שתקתי. יש דברים שאפשר לומר אותם רק בשפת אמך, חשבתני. הוא התיישב על הספה, הליט ראשו בכפות ידיו. השענתי את הציור על הקיר ופסעתי כמה צעדים לאחור, לבדוק אם יש דברים שניתן לראות רק משם.

רעשים מוזרים נשמעו מכיוון המטבח. הילדים התיזו מים אחד על השני. כשראו אותי שמרו על המים בפה, התאפקו.

"ראיתי אתכם."

לקחתי מטלית וכרעתי לנגב את הרצפה. הם התפוצצו מצחוק, והמים שוב ניתזו לכל עבר, הכתימו אותי. החביתות נשארו כמו שהיו על הצלחות. הוצאתי מהמזווה קופסת קורנפלקס. פתחתי את המקרר והוצאתי בקבוק חלב. לקחתי מהארון שתי קעריות ומהמגרה שתי כפות. מזגתי חלב וקורנפלקס לקעריות והגשתי להם. הם אכלו ברעבתנות. פתחתי את המגרה העליונה, מוציאה משם את הארנק שלי.

האיש הנמוך אסף בינתיים את הציורים שלו.

"אז אני אקח את ההוא," אמרתי, ואחרי התלבטות קצרה הוספתי, "ואולי עוד אחד." הוא נראה חושב לרגע, השעין שוב את כל הציורים על הקירות. אני בחנתי אותם עוד פעם, התלבטתי לגבי הציור השני. בינתיים ניגש ועמד במפתח דלת המטבח, התכונן בילדים. הם שאלו אותו שאלות, הוא ענה להם ברוסית, צחק, הציג בפניהם את אצבעותיו, הם מיששו את הגרם, הוא צחק.

"אני עוד מתלבטת," אמרתי בקול רם.

שילמתי לו את הכסף והוא אסף את הציורים, אמר שלום לילדים, ליטף את ראשו של הקטן בידו הימנית: הגרם עבר בשערות שלו, נבלע לרגע בתוכו, נבלע בתוך התלתלים של הילד הקטן שלי.

לפני שיצא נרמה היה לי שאמר, "בבקשה, אם מישוהו לראות ילד, לגיד אבא מחפש," אבל בכלל לא הייתי בטוחה.

הייתי רוצה שבלילה, כשיחזור בעלי מהעבודה ויתיישב לאכול, אספר לו על האיש הנמוך, ואראה לו את הציורים.

אבל הוא בטח יעצור את לעיסתו, יסתכל בהם ברפרוף ויאמר, "אהה."

ארצה להגיד לו משהו נוסף, ואמלך ברעתי. אחשוב שזה יותר מדי. אז אתכונן שוב בילד: עכשיו יש לי שניים כמותו.

"כמה הוא רצה עליהם?" בעלי יישען בגבו אל משענת הכיסא, יתרווח.

"שבעים."

"שבעים לשני ציורים," הוא ייראה חושב לרגע, ייקח לידו את קופסת הקיסמים,

יהפוך אותה על פיה, יוציא אחד. "אני מקווה שהורדת לו." יחטט בקיסם בין שיניו,
יחלץ משם שארית מזון. אחר כך יחזיר את הקיסם אל שיניו, ייתן לו לשחק שם.
אבל בלילה, כשחזר והתיישב על הכורסא ועילעל בעיתון, ניגשתי אליו ועמדתי
מולו. הוא נאלץ להניח את העיתון מידיו, המתין.
"אני לא בטוחה שאתה שם לב," אמרתי.
הוא העמיד פנים שאינו מבין.
"אתה לא שם לב אבל העולם מתפרק. נשמט מידינו..."
הוא אמר שלא שם לב לשום דבר מיוחד, אמר שאני קוראת יותר מדי שירה.
"אתה רואה אותי?"
"אהה."
"סתכל טוב טוב," אמרתי לו. "כי בעוד כמה דקות כבר לא אהיה כאן יותר."